

Hər sözdə-söhbət-də şeiriyət aradığım çağlardan onun adı yaddaşında iz buraxıb. Həmin vaxtdan çox illər ötüb. Qəlbimdə xoş duyğular oyadan, hər sözümdə-söhbətimdə safliq, səmimiyyət tələp edən nəcib bir insanı necə unutmaq olar?!

Kamran Məmmədov

ile Kamran müəllimlə bir neçə dəfə görüşməli oldum. Onun məsləhətləri də xeyirxah niyyətlərindən irəli gəlirdi. Hər dəfə mehriban və nezakətli rəftarı qəlbimi isindirirdi. Dərslərimlə və yeni yazılarımla maraqlanırdı. Növbəti dəfə Kamran müəllimin iş otağında olanda telefonda professor Qulu Xəlilovla danışdı. Qulu müəllimə mənim haqqımda da xoş sözlər söylədi. O xoş sözləri eşitdikcə həm utanırdım, həm də

Kamran Dadaşoğlu imzası ilə bir neçə kitabı nəşr olunub. Kitablara maraqla oxunur. Əsərlərinin dili sadə və duyumludur, oxucu ilə müəllif arasında səmimi münasibət yaradır.

Bu günlərdə qızı Leyla xanım Kamran müəllimin bir neçə kitabını mənə bağışladı. Bu kitablara kimi, Kamran müəllimin böyük ziyalı və nəcib insanı sifətləri də AMEA-nın Folklor İnstitutunun "Folklor və yazılı ədəbiyyat" şöbəsinin müdi-

Unudulmazlıq qazanan insan...

Xatirələrimin işığında

Hələ Borçalıda, Faxralı kənd orta məktəbində oxuyurdum. Gürcüstanda nəşr olunan qəzetlərdə ("Qələbə bayrağı", "Sovet Gürcüstanı") vaxtaşırı məqalələrim və şeirlərim dərc olunurdu. "Bir igidin toyu qaldı..." adlı məqaləm "Qələbə bayrağı" qəzetində dərc olunduqdan bir müddət sonra kəndimiz, həkim Tahir Bayramov mənə dedi:

- Qardaşım Bayramın haqqında yazdığın məqaləni professor Kamran Məmmədov oxudu, çox bəyəndi. Sənə təşəkkür etdi...

Öz-özümə düşündüm, yeni doğrudanmı, məqaləm professorun xoşuna gəlib?! Bəlkə həkim Tahir, rəhmətlik qardaşı Bayramın haqqında yazdığımı görə, məni ruhlandırmaq üçün xoş sözlər deyir?! Axı, bu yolda ilk kövrək addımlarımı atırdım. Hər dəfə məqalələrim və şeirlərim qəzet səhifələrində işıq üzü görəndə və buna görə kəndə xoş sözlər eşidəndə sevincimin həddi-hüdudu olmurdu. Bu, mənim gələcəkdə jurnalist olmaq arzuma qol-qanad verirdi.

...Həkim Tahir ilıq bir təbəssümlə gülümsündü və söhbətə davam etdi:

- Qadasi, qardaşım Bayram vaxtilə pedaqoji institutda (ADPI) Kamran müəllimlə birlikdə oxuyub. Onlar tələbə yoldaşı olmaqla bərabər, həm də dost idilər. İkinci Dünya müharibəsi başlananda hər ikisinin təhsili yarımqırıq qalıb, cəbhəyə gediblər. Kamran müəllim müharibədə ağır yaralandıqdan sonra arxa cəbhəyə qayıdıb. Nə yazıqlar ki, Bayram müharibədən qayıtmadı, "qara kağız"ı gəldi.

Bu günlərdə Bakıda olanda Kamran müəllimlə görüşdüm. Məqalən dərc olunan qəzeti ona verdim. Sənin məqaləni böyükmaraqla oxudu. Yazı üslubunu bəyəndi və dəyərləndirdi. Universitetin jurnalistika fakültəsinə qəbul olmaq arzunu da onun nəzərinə çatdırdım. Bakıya gedəndə mütləq Kamran müəllimlə görüşsən, səni tanımağı yaxşıdır, hər halda...

Tahir həkimin bu sözlərindən sonra həyəcanım da yox oldu, sevindim. Ürəyimdə həm Kamran müəllimə, həm də Tahir həkimə minnətdarlıq duyğusu baş qaldırdı. Bu minnətdarlıq duyğusu Borçalıdan Bakıya ali təhsil almağa gələndək məni tərk etmədi.

...Orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirdim və Bakı Dövlət Universitetinin (Azərbaycan Dövlət Universiteti) jurnalistika fakültəsinə qəbul olundum. Sevincim aşırı-şaşırdı. Universitetdən tələbə biletimi aldım. Universitetlə üzbuəzdə yerləşən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) binasına gəldim. AMEA-da Kamran müəllimi şəxsən görüb tanıdıqdan sonra yaddaşım daha dərin iz buraxdı. Elə ilk görüşdün simasına yaraşan xoş bir təbəssüm qondu. Görüşməzün sonunadək məni isti üreklə danışdırdı. İş otağında məni çaya qonaq etdi. Utandığımı görüb dedi:

- A Faxralı balası, utanma, çayını iç. Düzdür, bizim çayımız sizin bulaqların saf suyunun yerini verməz. Bayramla söhbət edəndə o, Faxralının, mən də Şuşanın təbii gözəllikləri, suyu diş göynədən bulaqları haqda çox danışdırdı... Dostum Bayram Bayramovun haqqında yazdığın məqaləni oxudum, çox xoşuma gəldi. Bax, həmin məqaləni kəsb saxlamışam. Müharibənin ağır-acılarını təsirli epizodlarla təsvir etmişəm: "Bayramın cəbhədən yazdığı ümid, təselli dolu məktublar Sənəm ananın təşnə üreyinə sanki bir sərinlik gətirirdi. Amma illər keçəndən sonra anaya son məktub gəldi. Son məktub - qara xəbər yazan məktub, düz ilqarı pozan məktub. O vaxtdan gözlləri nəmli, ürəyi sitəmli qaldı Sənəm ana. O həsrət, o ağır gözllərində yaşa döndü, ürəyində daşa döndü ananın..."

- Məqaləni şeir kimi yazmışsan. Bəlkə bir şeir oxuyasan?! - deyə Kamran müəllim qayğılı nəzərlərlə üzümə baxdı. Görkəmli ədəbiyyatşünas - alimin qarşısında şeir oxumaq

çətin olsa da, hər sözümdə, söhbətimdə səmimiyyət, safliq duyduğum üçün özümde cəsarət tapdım. Utana - utana bu kiçik şeirimi əzbərdən söylədim:

*Tablayıb gecələr alova, oda,
Aydın səhərləri səsləyib nənəm.
Cəbhəyə bir oğul göndəribssə də,
Köksündə min oğul baslayıb nənəm.*

*Sərt illər saçına qar ələyibdir,
Görübür dumanı, görübür çanı.
Ölüm xəbərini deməyib, danıb,
Gözünü yollara hey zilləyibdir,
Gözleyir ünvanı, izsiz itanı.*

*Gecələr gizlicə oda qalanıb,
Dağları arana gətirib özü.
Ölüm xəbərini deməyib, danıb,
O "qara kağız"ı itirib özü...*

Şeirimi dinlədikdən sonra Kamran müəllimin sifətində sevincə kədər qarışıq bir ifadə gördüm. Kövrəldiyi hiss olundu. Bu da səbəbsiz deyildi. Kamran müəllimin şərəfli ömrü yolu qanlı-qadalı müharibənin odu-alovu içərisində keçib gəlib. Öz ömründə "yuxusuz bir ömrü" də yaşayıb. Cəbhədə həlak olan əziz dostlarının xatirəsinə ithaf etdiyi kitabını ona görə "Yuxusuz illər" adlandırılıb. Həmin kitabını öz avtoqrafı ilə mənə bağışladı. O kitabda Kamran müəllimin tələbə yoldaşı, kəndimizin yetirməsi Bayram Bayramov haqqında da bir neçə epizod var. Həmin epizodlardan biri: "...Xoş bir təsadüf Bayramla məni cəbhədə görüşdü... Qucaqlaşdıq. Sevincdən hər ikimizin gözlləri yaşardı.

Ordan-burdan söhbət etdik. Vaxt az olduğu üçün bir-birimizə ünvan verib tez də ayrıldıq. O, getdi. Bayramın arxasınca xeyli baxdım. İnstitut həyatı anı olaraq gözllərini önünə gəltdi...

Universitetdə oxuduğum illər ərzində, özünün məsləhəti

Həzi Həsənlı, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, sair-publisist

fərəhlənirdim.

İndi o vaxtdan çox illər ötüb, amma unudulmaz Kamran müəllimlə hər görüşüm acılı - şirni xatirəyə dönüb...

Azərbaycan elminin inkişafında Kamran müəllimin xidmətləri böyükdür. Onun Azərbaycan ədəbiyyatına dair monoqrafik tədqiqatları və bir çox ədəbi - tənqidi məqalələri vardır. Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin ikicildlik "Seçilmiş əsərləri"nin, Qasım bəy Zakirin "Seçilmiş əsərləri"nin tərtibçisi, üçcildlik "Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi"nin müəlliflərindəndir. Bunu elmi ictimaiyyət daha yaxşı bilir.

AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda görkəmli ədəbiyyatşünas-alim, Əməkdar elm xadimi, professor Kamran Məmmədovun anadan olmasının 100 illik yubileyinə həsr olunan konfransda bunun bir daha şahidi olduq.

AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli də onun XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının tədqiqində, ədəbiyyatşünaslığının inkişafında xüsusi və önəmli yeri olan vətənpərvər ziyalılardan biri kimi unudulmazlıq qazandığını bildirdi.

Kamran Məmmədov həm də istedadlı yazıçı idi. Neçə-neçə nəsr, xatirə və publisistikaya aid əsərlərin müəllifidir.

ri olan qızı, filologiya elmləri doktoru Leyla Məmmədova üçün ən qiymətli irsdir.

Kamran müəllimin nüfuz qazanmasının səbəbi təkcə elmi və yaradıcı fəaliyyəti ilə bağlı deyildi. Onun şəxsiyyətinin sirri insani keyfiyyətləri ilə ölçülürdü. O, safliqına, səmimiyyətinə, xeyirxahlığına görə daha yaxşı tanınırdı və sevilirdi. Çevrəsindəki insanlara və özündən sonra gələn nəsillərə yaxşı örnek idi, böyük şəxsiyyət və ziyalı idi. Ömrüboyu yaxşı işlər gördüyünə, yaxşı insan olduğuna görə yada düşür, adı xatirələrdə yaşayır. Onun haqqında yazdıklarım da mənim xatirə yaddaşımın bir ərəməndir.

Kamran müəllim Vətənimizin dilbər guşəsi Şuşada doğulub boya-başa çatmışdı. Ona görə də sözümdə-söhbətimdən cənnət Qarabağ keçirdi. Gözündən-könlündən cənnət "Qarabağımızın paytaxtı" Şuşa boylanırdı, Cıdır düzü hoyalırdı. Ürəyi Qarabağ dərdinə, Şuşanın işğalına dözmədi, çox heyif! Bəlkə də Qarabağ hadisələri, Şuşanın işğalı olmasaydı, Kamran müəllim daha uzun ömür sürərdi... Şuşa işğaldan azad olundu. Kamran müəllim bu günü görməyə də, düşünürəm ki, indiki ruhu Şuşanı dolaşır. Allah ona rəhmət eləsin, ruhu şad olsun!..